

Mitu Gabriela Camelia
Clasa a XII-a
Colegiul Național “Spiru Haret” București

„Legile se aplică și pe net”
Cyberbullyingul - realitatea cruntă

- Cyberbullyingul, extensia fenomenului de abuz psihologic și emoțional

Cyberbullyingul, după cum reiese și din denumire, este forma de bullying realizată prin intermediul tehnologiilor digitale.

Violența psihologică este un fenomen care a luat foarte mare amploare în ultima vreme, iar acest aspect ridică întrebarea: *Ce se întâmplă cu tinerii noștri?*

În era digitală în care trăim, adolescenții petrec o cantitate semnificativă de timp online, iar acest lucru a adus cu sine un set complex de consecințe, printre care se numără și răspândirea practicării cyberbullyingului, unul dintre cele mai grave efecte negative ale prezenței lor online.

Tinerii sunt din ce în ce mai prezenți pe platformele digitale, interacționând în mod activ pe rețele de socializare, forumuri și alte medii online. Accesul la internet este, într-adevăr, un progres al umanității, punând la dispoziție informații vaste ce stau doar la “un click distanță”, însă este necesar ca mediul online să fie utilizat cu simțul răspunderii, în special având în vedere următoarele două aspecte:

- Confidențialitatea și Protecția Datelor cu Caracter Personal: Tinerii trebuie să fie conștienți de riscurile legate de divulgarea excesivă a informațiilor personale online, deoarece aceasta poate duce la amenințări precum furtul de identitate sau hărțuirea cibernetică.
- Responsabilitatea pentru Conținut: Publicarea de conținut online implică o responsabilitate juridică. Comentarii ofensatoare sau fenomenul de cyberbullying pot avea consecințe legale.

- De ce cyberbullyingul se extinde alarmant?

Unul dintre motivele pentru care violența psihologică din mediul online se află în continuă creștere este faptul că, prin aceasta, se creează o mască. Fie că avem în vedere conturile anonime, sau doar distanța fizică dintre persoane, cyberbullyingul oferă mijlocul cel mai “bun” de a răni pe cineva, rămânând totuși în spatele unei cortine. Prin cyberbullying agresorii sunt ascunși în spatele unei tastaturi, în spatele unui ecran, având, totodată, aparentul sentiment de protecție, de siguranță că nu pot fi sancționați în niciun fel pentru câteva “mesaje” sau “comentarii online”.

Această formă de agresiune online este preferată, de asemenea, și datorită gamei largi de instrumente pe care o oferă - prin progresul tehnologic, respectiv al Inteligenței Artificiale, pot fi create cu ușurință conturi false, mesaje agresive sau chiar editate poze cu victima în cauză. Programele de A.I. oferă nenumărate funcții, de la prelucrarea vocii unei persoane, până la falsificarea pozelor sau a mesajelor, astfel agresorii se simt atât mascați în lumea online, cât și sprijiniți de toate posibilitățile sale. Totodată, în cadrul lumii digitale emoțiile sunt acoperite, aproape inexistente, iar prin acest aspect *teama și frustrarea* - ceea ce se află adesea în spatele unor cazuri de bullying și cyberbullying, pot fi ascunse extrem de ușor. Este bine-cunoscut faptul că, de cele mai multe ori, o mare parte dintre cei ce oferă bullying altora fac acest lucru pentru a transpune asupra victimelor probleme proprii sau din alte diverse motive, cum ar fi sentimentul de inferioritate.

- Efectele și impactul cyberbullyingului

Cyberbullyingul are efecte extrem de negative și nocive asupra psihicului uman, asupra dezvoltării psiho-emoționale, impactând viața cotidiană a tinerilor și conducând la apariția stresului post-traumatic, a anxietății sociale, a depresiei.

Cyberbullyingul duce la superlativ bullyingul, urmărind victima chiar și atunci când aceasta părăsește contextul în care se produce violența psihologică, de exemplu școala. Prin agresiunea din mediul online, victima este supusă procesului de “re-traumatizare”, simțindu-se înconjurată, urmărită și lipsită de apărare. Tinerii ce sunt victime ale acestui tragic fenomen adesea merg la școală sau liceu așteptând momentul terminării orelor pentru a pleca acasă și pentru a se putea detașa fizic și mental de cadrul traumatic, însă, prin cyberbullying, acest lucru este aproape imposibil de realizat. Astfel, victimele sunt o țintă continuă, trăind într-o nesfârșită stare de stres, aspect ce are un impact major, conducând la traume profunde sau la acele “răni vechi” despre care vorbește George R. R. Martin:

“Unele răni vechi nu se vindecă niciodată cu adevărat și vor sângera la cel mai mic cuvânt.”¹

Deși pentru mulți oameni toate acestea par lucruri banale, impactul semnificativ pe care un asemenea fenomen de violență îl are asupra tinerilor este demonstrat și susținut și de cadrul psihologic, mai ales de psihanaliză - una dintre cele mai cunoscute abordări psihologice.

Mulți dintre adulții care, mai târziu în viață, decid să urmeze un proces terapeutic, realizează că, printre cauzele problemelor pe care le au se numără și cele din perioada adolescenței, fenomene de agresiune psihică sau fizică. Însă această realizare se produce după o perioadă consistentă de timp, deoarece, din cauza impactului profund, intervine procesul psihologic de *refulare*, proces prin care anumite traume sunt blocate din conștiință pentru ca victima să se poată apăra, acestea urmând să reparați mai târziu în viață, consumând, totodată, o cantitate mare de energie psihică. Acest aspect este descris de profesorul universitar Vasile Dem Zamfirescu în cartea sa, “Introduce în psihanaliza freudiană și postfreudiană” - prin

¹ Citat de George R. R. Martin <https://www.goodreads.com/quotes/467796-some-old-wounds-never-truly-heal-and-bleed-again-at> (accesat la data de 16 Septembrie 2023)

refulare, care este unul dintre termenii centrali ai psihanalizei, se înțelege un mijloc de apărare al Eului prin care sentimentele, imaginile și amintirile neplăcute sau în dezacord cu persoana socială sunt menținute în afara câmpului conștiinței.²

Ne dorim o lume mai bună pentru tinerii noștri, însă, pentru a putea atinge acest țel, trebuie să recunoaștem și soluționăm efectele violenței psihologice și emoționale, atât fizice, cât și online. Cu toții venim din locuri diferite, cu fundaluri și istorice diferite, astfel este esențială evidențierea atât a diversității umane, a felului în care tocmai diferențele ne aduc împreună și ne oferă unicitate, cât și a incluziunii sociale.

- Legislație

În România, legislația privind cyberbullyingul a evoluat în ultimii ani, tocmai pentru a aborda această problemă serioasă din mediul online:

1. Legea Educației: Legea Educației din 2011 (Legea nr. 1/2011) include prevederi pentru combaterea hărțuirii și violenței în școli, inclusiv hărțuirea cibernetică. Aceasta oferă cadrul legal pentru intervenții la nivel școlar. Totodată, planul de combatere al bullyingului este cuprins și în Normele Metodologice din 27 mai 2020 de aplicare a prevederilor art. 7 alin. (1¹), art. 56¹ și ale pct. 6¹ din anexa la Legea educației naționale nr. 1/2011, privind violența psihologică - bullying.
2. Legea pentru Prevenirea și Combaterea Violentei în Familie: Această lege, Legea nr. 217/2003, poate fi aplicată în cazul cyberbullyingului care implică membri ai familiei sau parteneri.
3. Articolul 208 - Hărțuirea, punctul (2) din Codul Penal prevede intervenția și sancționarea fenomenelor de cyberbullying.

Datele unui sondaj realizat prin intermediul platformei U-Report arată faptul că 29% dintre fete și 16% dintre băieți nu au mai vrut să meargă la școală din cauza cyberbullyingului. Însă ceea ce întristează cel mai mult este faptul că mulți copii nici măcar nu știu și nu cred că pot fi ajutați: “79% dintre copii și tinerii respondenți U-Report nu știu dacă în România există o linie telefonică sau un serviciu la care poț apela daca sunt victima a violenței și a cyberbullying-ului.”³

Un alt sondaj realizat de Salvați Copiii România în luna ianuarie 2023 arată faptul că “40% dintre copii afirmă că au fost jigniți sau deranjați pe internet, în creștere cu aproximativ

² Vasile Dem Zamfirescu, “Introducere în psihanaliza freudiană și postfreudiană”, București, Editura Trei, 2015, p. 308

³ Rezultatele sondajului despre cyberbullying realizat de U-Report <https://romania.ureport.in/story/401/> (accesat la data de 16 Septembrie 2023)

3 puncte procentuale comparativ cu anul trecut”, dar și faptul că “20% dintre copiii care au fost jigniți pe internet afirmă că acest lucru se întâmplă cel puțin o dată pe săptămână.”⁴

Legislația existentă în România oferă instrumente pentru sancționarea autorilor fenomenelor de bullying în mediul online și de protejarea victimelor, însă educația și conștientizarea continuă sunt, de asemenea, esențiale în lupta împotriva cyberbullyingului.

- Concluzie

Efectele juridice ale prezenței tinerilor în mediul online sunt complexe, iar combaterea cyberbullyingului este o prioritate. Legislația și responsabilitatea trebuie să țină pasul cu evoluția tehnologică. Este esențial ca tinerii să fie educați cu privire la consecințele juridice ale acțiunilor lor online, iar autoritățile, părinții și școlile să colaboreze pentru protejarea tinerilor împotriva pericolelor cibernetice. Numai prin eforturi comune putem crea un mediu online sigur și responsabil pentru adolescenți.

⁴ Sondajul a fost publicat pe site-ul Salvați Copiii <https://www.salvaticopiii.ro/sci-ro/media/Documente/SONDAJ-Doi-din-cinci-copii-sunt-victime-ale-cyberbullying.pdf> (accesat la data de 16 Septembrie 2023), cât și pe site-ul Edupedu <https://www.edupedu.ro/aproape-jumatate-dintre-copii-sunt-victime-ale-cyberbullying-ului-cand-sunt-deranjate-in-mediul-online-fetele-spun-intr-un-procent-mai-ridicat-ca-s-au-simtit-vinovate-de-situatie-sau-ca-au-sperat-ca/amp/> (accesat la data de 16 Septembrie 2023)